

אז מה זה בכלל...

טקסט זה הודפס על ידי "אחדות". אחדות הוא ארגון אנרכיסטי-קומוניסטי הפועל בישראל-פלסטין. ליצירת קשר:

דוא"ל: ispaunity@gmail.com
אתר: http://unityispa.wordpress.com

אנרכיזם?

الوحدة אחדות

בהוצאת "אחדות"
דצמבר 2013

דיכוי פנימי, הן בכוח הזרוע והן באמצעות שטיפת מוחות אידיאולוגית, בשביל לשמור על מעמדם ובסיס הכוח שלהם, והצמיחו מקרבם מעמד חדש של ביורוקרטים שנהנה מזכויות-יתר כלכליות.

אך מעשי הזוועה והניווט האדיר של המדינות ה"קומוניסטיות" לא הפתיעו את האנרכיסטים, אשר טענו עוד קודם לכן בוויכוח עם הסוציאליזם הסמכותני שמהפכה סוציאליסטית מוכרחת להיות חירותנית, ושמהפכה סמכותנית תוביל לא ליצירתה של חברה סוציאליסטית חופשית, אלא לצורות חדשות ונוראות של דיכוי.

למען חברה אחרת

איזו מין חלופה מציע האנרכיזם? מספר דוגמאות מן ההיסטוריה מספקות הצצה למגוון האפשרויות לעיצוב אחר של מבנה החברה.

אחת הדוגמאות הבולטות לניסיון לכונן לחברה אנרכיסטית מקורה במלחמת האזרחים בספרד (1939-1936), במהלכה התנועה האנרכיסטית הספרדית, שמנתה בשיאה 2 מיליון חברים באיגוד המקצועי האנרכיסטי CNT-FAI, הקימה קומונות כפריות באזורים הכפריים, וביצעה בקטלוניה המתועשת הצברה (קולקטיביזציה) של אמצעי הייצור ומעבר לניהול-עצמי ישיר על ידי העובדים.

דוגמא נוספת ניתן למצוא מזמן המהפכה הבולשביקית ברוסיה (1917) ומלחמת האזרחים שפרצה בעקבותיה, כאשר הקבוצות האנרכיסטיות באוקראינה הקימו מיליציות חופשיות המוניות שלחמו הן בצבאות הלבנים של הצאר הרוסי המודח והן בדיקטטורה הלניניסטית, הקימו מועצות וקומונות חופשיות והגנו עליהם.

דוגמאות אלה, ורבות אחרות שקיימות, מוגבלות כמובן לנסיבות ההיסטוריות המסוימות שבהן צמדן, ולכולן חסרונות רבים. אך עם זאת הן מלמדות על האפשרות של חברה אחרת, ומסוגלות להעניק השראה למי שמחפש, גם בימינו, אלטרנטיבה לשיטה הקיימת.

לקריאה נוספת בעברית:

- אנרכיזם: אנתולוגיה (בעריכת אברהם יסעור), הוצאת רסלינג, 2008
- אמה גולדמן, "חמישה מאמרים פמיניסטיים", הוצאת פרדס, 2005 (באתר "אחדות")
- יעקב עובד, "קומונות אנרכיסטיות בספרד 1936-1939" (באתר "אחדות")
- קן נאב, "חדוות המהפכה" (באתר "אחדות")
- "דגלים שחורים באוקראינה" (בתרגום ועריכת אהוד עין גיל), באתר "אחדות"

דעה רווחת רואה באנרכיסטים כוונדליסטים ופורעי חוק, המחפשים להשליט כאוס ואי-סדר. ואולם, כפי שננסה להראות בעלון זה, המציאות שונה מאוד מתמונה זו. אנרכיסטים אינם מעוניינים בהרס עיוור של החברה הקיימת אלא בשינוי חברתי, מהותי ושורשי על מנת ליצור חברה חופשית ושיוויונית באמת. האמצעי העיקרי של האנרכיזם אינו אלימות עיוורת אלא בניית תנועות המונים רדיקליות של אוכלוסיות מדוכאות ומנוצלות. ננסה להראות כי הניתוח האנרכיסטי מציע תובנות חשובות ואלטרנטיבה אפשרית לשיטה בה אנו חיים.

שורשים

האנרכיזם צמח בקרב תנועת העובדים באירופה של המאה ה-19 בתגובה לעלייתו של הקפיטליזם. דפוסי פעילות אנרכיסטיים אנטי-סמכותניים אומצו גם באזורים נוספים בעולם - באסיה, צפון ודרום אמריקה וכו'. בתקופה זו, תנועות אנרכיסטיות עמדו בראשם של מאבקים חשובים, כגון המאבק למען יום עבודה בן 8 שעות.

ניתוח אנרכיסטי

הניתוח האנרכיסטי מזהה בחברה ומבקר מבני כוח וסמכות, כגון הקפיטליזם, המדינה, הממסד הדתי, הפטריארכיה (שלטון גברי) וכיוצא באלה. בנוסף, הניתוח האנרכיסטי בוחן תופעות חברתיות הנובעות ממבני הכוח ומשקפות אותן, תופעות כגון גזענות, סקסיזם, אפליה מגדרית, מלחמות, גילנות וכו', ומנסה לפענח אילו אינטרסים הן משרתות ואיך ניתן להילחם בהן.

האנרכיזם אינו רואה בכל צורות הדיכוי תוצר של הקפיטליזם, אלא בוחן כיצד מתקיים קשר הדדי ומורכב בין מערכות שונות של דיכוי.

אשליית הדמוקרטיה הפרלמנטרית

בעת המודרנית, נדמה לרבים כי הדמוקרטיה הפרלמנטרית הקפיטליסטית ניצחה והוכיחה את עצמה כשיטה הטובה ביותר עבור החברה האנושית וזו שתואמת ביותר את ההתפתחות האנושית.

בעוד שבעבר חברות מעמדיות ומשטרים סמכותניים הסתמכו יותר על דיכוי באמצעות שימוש בכוח, בדמוקרטיה הפרלמנטרית האידיאולוגיה ומראית העין משחקות תפקיד חשוב מבעבר. האפשרות להצביע כל 4 שנים ולבחור בין מספר מועמדים דומים יוצרת מראית עין של חופש בחירה ושל השפעה של המוני העובדים - הנתינים - על המצב הפוליטי. למרות ההבדלים האישיים וההבדלים במצע הרשמי בין המועמדים בבחירות, מדיניות השלטון ויישומה מושפעת על-ידי צרכי הסדר החברתי השריר ולחצי קבוצות הכוח בתוכו.

על אף שרובנו איננו מרגישים מיוצגים על ידי הממשלה (אז את מי היא כן מייצגת?), לרוב איננו עוצרים לפקפק בשיטה שבה פוליטיקאים מקצועיים מקבלים החלטות עבורנו. למעשה המצב אף גרוע מכך, שכן במרבית הממשלות הפרלמנטריות בירוקרטים המרוחקים מהעין הציבורית הם אלו שאמונים על קבלת חלק לא מבוטל מההחלטות היומיומיות וגיבוש תוכניות ממשלתיות, אנשים אשר אינם נבחרים על ידי הציבור ולא מתחלפים כל 4 שנים, ואף לא כל 20 שנים.

מעבר לכך, בחברה קפיטליסטית, לא כל אחד יכול להפוך למועמד ריאלי לממשלה. רק מי שתואם את האינטרסים של האליטות הכלכליות יזכה בתמיכה המאפשרת לנהל קמפיין. ממילא אפילו כאשר מועמד "רדיקלי" ייבחר, ידיו יהיו כבולות בידי מערכות האינטרסים של השלטון, ואין ערובה שמעמדת הכוח יישאר נאמן לציבור בוחריו.

הרעיון האנרכיסטי בצורתו הפשוטה ביותר אומר כי ההחלטות צריכות להתקבל על ידי מי שמושפע מהם, ולא בעבורנו על ידי אליטה של פוליטיקאים. בעבר, קהילות אנרכיסטיות התארגנו באמצעות מועצות שכונתיות, מקומיות ואזוריות, ובהם צירים (דלגטים). שלא כמו נציגים בדמוקרטיה הפרלמנטרית, צירים אינם מקבלים החלטות על דעת עצמם, אלא פועלים כמתווכים בין אסיפות ומועצות שונות, ונתונים לפיקוח מתמיד מצד הקהילה אשר יכולה לבטל את מינויים בכל רגע אם הם כושלים בתפקידם. כיום, באמצעים

טכנולוגיים מתקדמים, האפשרויות לארגון-מחדש של החברה באופן פדרטיבי וחירותני גדולות אף יותר מבעבר.

מה עושים אנרכיסטים?

אנרכיסטים מתארגנים כדי לאתגר את מבני הכוח והסמכות בחברה, וליצור תנועה שתוכל בכוח העת להפיל אותם וליצור חברה שיוויונית וחופשית באמת. באופן היסטורי, אנרכיסטים התארגנו בעיקר במסגרת איגודי עובדים מהפכניים, שלחמו לא רק למען שיפור בתנאי ההעסקה תחת הקפיטליזם, אלא גם למען שינוי שורשי של החברה. בנוסף, אנרכיסטים מעורבים במאבקי שכונות, מאבקים נגד שלטונות כיבוש ונגד מלחמות אימפריאליסטיות, מאבקי נשים, מאבקים נגד הרס הסביבה ועוד.

מה שמייחד את הפעולה האנרכיסטית הוא שאנרכיסטים נוקטים בפעולה ישירה והמונית, ולא בפעולה פרלמנטרית באמצעות נציגים. פעולה ישירה שואפת להיות מעצימה, ולא אתגר את מבני הכוח החברתיים באופן ישיר.

בנוסף למאבק במבני הכוח בחברה, אנרכיסטים פועלים להקמת פרוייקטים ומסגרות אלטרנטיביות וחופשיות, כגון בתי ספר ופרוייקטים חינוכיים חופשיים, יוזמות קהילתיות ושכונתיות, וקהילות שיתופיות הפועלות על פי הקומוניזם הליברטרי (חירותני, חופשי).

אבל הקומוניזם נכשל!

במאה ה-20 קמו ממשלות סמכותניות רבות שכונו "קומוניסטיות", וטענו שהן מייצגות את האינטרסים של ההמונים העמלים. במרבית המקרים ממשלות אלה הונהגו על ידי "מפלגת אוונגרד" לניניסטית, מפלגה ריכוזית והיררכית ביותר, שריכזה את הכוח הפוליטי בידי מעטים.

על אף שממשלות אלה הצליחו להתפתח כלכלית ובמקרים מסוימים להעלות את רמת החיים מעבר לזו של שכונותיהן הקפיטליסטיות, הן הובילו גל אדיר של